

СЛУЧАЈ ТРИХИНОЗЕ КОД ДИВЉИХ СВИЊА У ОКОЛИНИ ТИТОГРАДА

Епидемиологију и епизоотиологију трихинозе у ношој земљи проучавало је и описало више аутора. Све масовне појаве ове инвазионе болести код људи епидемиолошки су се доводиле у везу са зараженим свињама чије су месо конзумирале инфициране особе. Међутим, и даље је остало черијешено питање примарног домаћина *Trichinella spiralis*. Није разјашњено, наиме да ли је примарни домаћин свиња или нека друга животиња; мишљења су за сада подијељена. Већина аутора сматра да су штакори извор инвазије и да се од њих заражавају свиње, а од ових човјек. Други мисле да се свиње у једном затвореном кругу стално заражавају, што би значило да оне представљају стални резервоар инвазије на одређеним подручјима. Неки аутори опет, стоје на гледишту да у природи, захваљујући разним дивљим животињама, постоје стални резервоари трихинозе који се одржавају независно од човјекове воље и свега онога што он предузима да би искоријенио ову хелминтозоозу.

Да бише провјерили ову трећу претпоставку, Рукавина Ј. и Делић С. (1960) су вршили испитивања неких дивљих животиња на трихинозу у Босни и Херцеговини (куне, лисице, вукове, медвједе, дивље мачке и дивље свиње, штакоре итд.), па су дошли до закључка да су вукови и лисице на подручјима гдје су вршили испитивања били заражени трихинозом у доста високом про-

центу (вукови 100%, лисице 35%). Код 5 испитаних дивљих свиња аутори нијесу установили трихинозу. Високи проценат заражених вукова и лисица у околини Бугојна, аутори су довели у везу са епидемијом трихинозе код људи која је 1941. године била установљена на том подручју.

У овом кратком приказу регистравањем један случај трихинозе код дивље свиње одстријељене у околини Титограда. Претходно морамо нагласити да се до сада у Црној Гори нико није бавио проучавањем трихинозе код људи, домаћих и дивљих животиња, те нам не стоје на располагању никакви подаци који би, макар оријентационо, илустровали стање ове зоонозе у нашој Републици. Такође је потребно истаћи да се посљедњих година у неким већим кланицама редовно врши трихиноскопија свињског меса и да није уочановљен ни један случај инвадираних свиња.

Осмог јануара 1962. године ловци су одстријелили на Плавници поред Скадарског језера дивљу свињу тешку 70 килограма. Посредовањем Ловачког савеза месо одстријељене свиње продато је једном угоститељском предузећу у Титограду, гдје је одмах након тога било прегледано од стране надлежног ветеринара. Иако је месо приликом прегледа имало сасвим нормалан, здрави изглед, ветеринар који је извршио преглед узео је са предилекционих мјеста узорке мишићног ткива који су по методи компресије би-

ли претражени на трихинсу. У 3 од 28 поља компресора нађена је *Trichinella spiralis*. Капсуле су биле прозирне, а паразити у њима јасно изражени, тј. спирално увијени и добро видљиви. Иако на изглед нормално, инвадирано месо било је уништено, тј. закопано.

Овај случај трихинозе код дивље свиње говори да и на територији Црне Горе, на одређеним подручјима, постоје резервоари трихинозе, који су за сада, вјероватно, ограничени само на дивљим животињама. Било би интересно утврдити таква подручја и провјерити инвадираност, не само свиња него и других дивљих животиња.

Нема сумње да је свиња која је одстријелена на Плавници код Скадарског језера, била инвадирана прије него је, у потрази за храном, случајно залутала на то подручје. Према томе, резервоари трихинозе вјероватно постоје на оним теренима који су познати као стална боравишта дивљих свиња у ближој и даљој околини Титограда. На тим теренима било би интересно провјерити инвадираност не само свиња него и других дивљих животиња: вукова, лисица, медвједа, куна, дивљих мачака, штапора итд., као и паса и домаћих мачака. Случајно откриће инвадиране дивље свиње само је сигнал да негде у околини Титограда, а можда и на другим подручјима Црне Горе, пос-

тоје жаришта трихинозе која би требало открити и утврдити, које још дивље животиње, осим свиња, служе као посредници у ширењу ове хелминтозоозе, тј. њеном одржавању на тим подручјима. То би у исто вријеме био и путоказ предузимања мјера у борби за искорењивање ове зоонозе, прије него би постала проблем за људе и домаће животиње.

Литература

1. Кендерешки С.: Трихиноза у Шеварцима код Шапца — Вет. гл. 7/55 — Београд
2. Лозанић Б.: Прилог познавању паразитарне фауне лисица (*Vulpes-vulpes*) са ловачких терена околине Београда (Кореферат на II конгресу ветеринара — Београд, 1959)
3. Рукавина Ј. — Gall Z.: Неколико података о трихинелози свиња за период 1932 — 1938, Ветеринарија 2/59 — Сарајево
4. Рукавина Ј. — Делић С.: Трихинелоза — Садашње стање неких питања њеног ширења, одржавања и профилаксе, Ветеринарија 2/60 — Сарајево
5. Рукавина Ј. — Делић С.: Неколико података о трихинелози дивљих и домаћих карнивора и других животиња за период од 1958 — 1960. год. у Босни и Херцеговини — Ветеринарија 3/60 — Сарајево.

Томашевић — Ђегковић

СА I СЈЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА САВЈЕТА ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ И ПРЕХРАМБЕНУ ИНДУСТРИЈУ — ПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ СР ЦРНЕ ГОРЕ

21. марта 1963. године одржана је I сједница Управног одбора Савјета за пољопривреду и прехранбену индустрију Привредне коморе СРЦГ, на којој се углавном расправљало о актуелним проблемима и задацима који стоје пред овим Савјетом. Како је материјал по појединим тачкама дневног реда био унапријед подијељен члановима Одбора, то се одмах прешло на дискусију. Нарочито обимна дискусија развила се о реферату „Стање, потребе и предлози за

даље образовање кадрова у пољопривреди СР Црне Горе“. Колико је важно кадровско питање показало се кроз дискусију у којој су судјеловали готово сви присутни и једногласно се сложили са тим да је то питање било неопходно размотрити на једном оваквом састанку, с обзиром да се у пракси појављују многи проблеми који дестимулативно дјелују на развој пољопривредне производње, због чега је потребно комплексно прићи њиховом рјешавању.

Интензивирање пољопривреде производње у нашој Републици захтијева ширу примјену агротехничких и зоотехничких мјера уз организацију пољопривредне производње на принципима примјене савремене технологије као и знатна инвестициона улагања, а упоредо с тим и одговарајући стручни кадар који би био способан и спреман да овако обиман и значајан подухват спроведе и примјени у производњу праксу наше, још увијек заостале пољопривреде.

Формирањем неколико већих пољопривредних добара и задружних економија у нашој Републици, код којих се производња све више оријентише на поједине специјалности из области сточарства, ратарства, повртарства, воћарства и виноградарства, намеће се потреба за одговарајућим стручњацима — специјалистима и квалификованим радницима, који би могли да овладају захтјевима такве производње, која, у извјесним областима, прелази на ниво индустријске производње у пољопривреди.

Из овога произилази да се при интензивирању пољопривреде све више намеће потреба за оспособљавање одговарајућих кадрова у пољопривреди у којима се оскудијева.

У току 1962. године на територији Црне Горе било је запослено 140 пољопривредних инжењера и 177 пољопривредних техничара, односно, у укупном броју пољопривредних стручњака, инжењери учествују са 44,1%, а пољопривредни техничари са 55,9%, тј. на једног пољопривредног инжењера долази свега 1,3 пољопривредна техничара. С обзиром да би повољан однос требао да буде 1:3, закључујемо да бројно стање пољопривредних техничара није задовољавајуће.

Што се тиче распореда пољопривредних стручњака по областима рада, од укупно њих 317 само 34 инжењера и 101 техничар, што износи око 42%, раде директно у производњи, а већи број, тј 58%, запослено је код пољопривредних установа и служби.

Према бројном стању пољопривредних стручњака код пољопривредних добара, с обзиром на њихов обим производних капацитета и степена развоја пољопривредне производње, стање стручњака је углавном задовољавајуће јер на једног пољопривредног инжењера долази 120 ха обрадивих површина. Међутим, већина пољопривредних стручњака који сада раде у производњи углавном су почетници у струци, без довољно практичног искуства, док су за потребе савремене праксе у пољопривреди потребни стручњаци уже специјалности, без којих се не може замислити успјешно спровођење савремене организације и технологије. Овај недостатак стручњака специјалиста осјећа се нарочито на већим пољопривредним објектима.

Код земљорадничких задруга, у односу на пољопривредна добра у току 1962. године, био је запослен мањи број пољопривредних стручњака, јер док их је код 9 пољопривредних добара било 49, што значи просјечно 5 стручњака на једно добро, докле их је код 62 земљорадничке задруге радило свега 78. Ово је донекле и оправдано с обзиром на веће производне капацитете пољопривредних добара, а и већи степен интензификације пољопривреде на њима.

Код земљорадничких задруга радили су углавном пољопривредни техничари и само 11 пољопривредних инжењера, али се може констатовати да се број стручњака у задругама из године у годину стално повећава, тако да је све мањи број задруга без њих. Док је у 1960. години била 31 задруга без пољопривредних стручњака, у 1961. години тај се број смањило на 27, да би у 1962. години опао на 23 и то су већином оне задруге које немају знатних пољопривредних површина.

Међутим, овакво стање пољопривредних стручњака код земљорадничких задруга не може били задовољавајуће и поред за сада малог обима пољопривредне производње, тј. малих пољопривредних капацитета, јер се питање унапређења пољопривредне произ-

водње на приватном сектору, који је код нас још увијек доминантан, може ријешити путем развијања кооперативних односа у разним видовима, а то се може постићи једино преко задружних организација, којима су за ову сврху потребни више иницијативни стручни кадрови. Већина пољопривредних стручњака који сада раде код наших задруга су техничари општег смјера, који су школовани у Пољопривредној школи у Бару, а који нијесу путем школовања оспособљени за самостални стручни рад.

Овоме је доста допринијела околност услова њиховог школовања јер школа није имала оспособљен објекат за савремене практичне наставе.

Већи број пољопривредних стручњака, тј. више од половине запослено је код научно-истраживачких установа, општинских и републичких служби, те је код ових бројно стање углавном задовољавајуће.

Правилну употребу сложених техничких средстава рада и рационалну примјену нових технолошких процеса у пољопривредној производњи не могу правилно усвојити и цјелисходно искористити необучени и нестручни пољопривредни произвођачи, који чине већину, односно 77% од укупног броја запослених радника код наших пољопривредних организација. На квалификоване и висококвалификоване отпада свега 23%. Половину од тога чине трактористи, који се оспособљавају за тај посао на курсевима при Пољопривредној школи у Бару. Међутим, ни тај број није ни довољан ни потпуно оспособљен за савремену обраду. Другу половину квалификованих радника чине највише повртари, који су се током 1962. године школовали у Повртарској школи у Херцег-Новом, док је број квалификованих сточара, живинара, воћара, виноградара и ратара, за којима се исто тако осјећа велика потреба, управо симболичан. Висококвалификовани пољопривредни радници у укупном броју запослених радника учествују са свега 0,03%.

Оваква структура пољопривредних радника указује нам на незаинтересованост пољопривредних организација за оспособљавање својих радника, што донекле произилази из њихове слабе економске моћи, и на слаб интерес самих радника за доквалификацијом, што дјелимично произилази из тога што им мјесечне припадљности нијесу и њихови једини приходи.

Кроз дискусију је истакнуто да неквалификовану радну снагу код наших организација већином сачињавају радници који не могу наћи запослење у другим гранама привреде, као и да су то старији људи — просјечно педесетих година. Квалификовану и висококвалификовану радну снагу опет сачињавају већином радници из других република за које организације нијесу обезбиједиле станове, усљед чега су ови приморани да их напуштају. Стамбени услови су врло неповољни за раднике пољопривредних организација. Радници који станују код својих кућа долазе са веће удаљености, те пјешаче дневно 2—3 сата, што свакако утиче и на њихову продуктивност рада. Лични приходи пољопривредних радника су много нижи од доходака радника у другим привредним областима, што заједно са неријешеним стамбеним условима утиче не само на незаинтересованост у погледу запошљавања радника у пољопривреди већ и на флукуацију запослених радника из пољопривреде. Недовољан број пољопривредних радника утиче и на услове рада пољопривредних стручњака који су често у ситуацији да морају вршити и функцију предрадника.

У погледу броја, размјештаја и квалитета пољопривредних стручњака кроз дискусију је изнесено мишљење да су пољопривредним организацијама потребни пољопривредни стручњаци специјалисти за поједине гране као, на примјер: механизацију, ратарство, повртарство, рибарство, агрономијисти и др. који би више користили производњу.

Такође је истакнута потреба за хидротехничарима, машинским те-

хничарима, ветеринарским техничарима, средње економским кадром и пољопривредним техничарима — специјалистима.

У вези са тим донесени су сљедећи закључци:

— оспособљавање и оквалификавање постојећег кадра радника представља важно питање чије рјешавање треба почети још ове године;

— испитати колико је потребно у овој години и у којим организацијама квалификованих тракториста, поповртара, хидротехничара, економско-рачуноводственог кадра, пољопривредних стручњака — специјалиста и почети са њиховим оспособљавањем у овој години;

— пољопривредне организације треба да створе такве услове како би се спријечило флукутирање кадра из пољопривреде и задржао квалификован и неопходан кадар код организација — изједначавањем материјалних услова (станови и лични дохоци) пољопривредних радника са условима радника из других привредних грана;

— одређеније програмирање рада на стручном образовању ка-

дра од стране организација, а на основу детаљнијег планирања потребног кадра, њиховог профила и броја како за 1963. тако и за дужи период до краја 1965. или 1967. године;

— неопходан је напор привредних организација у погледу добијања стручњака специјализованих за поједину грану, а поготову за добијање стручњака за механизацију у пољопривреди и економско-аналитичког кадра;

— питање даљег статуса Пољопривредне школе у Бару и броја ученика које би требало уписати у школској 1963/64. години потребно је детаљније проучити, с обзиром на потребу у пољопривредним техничарима — специјалистима и квалификованим и висококвалификованим пољопривредним радницима. Сматра се да би Пољопривредна школа у Бару требало да се преоријентише у Центар за образовање пољопривредних радника, што би требало размотрити у заједници са Пољопривредном школом и изнијети у виду информације на једном од наредних састанака.

МОГУЋНОСТ ИНТЕГРАЦИЈЕ ДУВАНСКЕ ИНДУСТРИЈЕ ЦРНЕ ГОРЕ И „ДУВАН“ ПРЕДУЗЕЋА — ТИТОГРАД

На иницијативу Привредне коморе СРПГ, 13. IV 1963. године одржан је састанак са представницима дуванских привредних организација, на коме се разматрала могућност интеграције Дуванске индустрије Црне Горе и „Дуван“ предузећа — Титоград.

Дуванску индустрију Црне Горе сачињавају: Дувански комбинат — Титоград, предузећа за обраду дувана у Даниловграду, Бару и Бијелом Пољу. Дувански комбинат у Титограду бави се производњом, обрадом и фабрикацијом дувана, остала три предузећа производњом и обрадом дуванске сировине, а „Дуван“ предузеће само продајом дуванских прерађевина чија је годишња продаја равна капацитету Дуванског комбината.

Материјал за овај састанак припремио је Дувански комбинат у

Титограду у којем је предложено стварање јединственог предузећа — комбината. Досадашња предузећа према предлогу била би самостални специјализовани погони са посебним правима и овлашћењима, која би омогућавала даље развијање иницијативе и самосталности у раду, док би се јединствена политика и обједињавање рада спроводило преко дирекције комбината.

Овај предлог заснован је на сљедећем:

— производна подручја у Црној Гори су територијално везана за поменута предузећа. Ту се гаји искључиво херцеговачки тип дувана „Равњак 108“ који представља незамјенљиву сировину у процесу фабрикације, а који је достигао и велики рење на свјетском тржишту;

— кретање производње од 1955. до 1962. године показује велике осцилације у смислу сталног опадања, те би обједињена дуванска индустрија морала довести производњу дувана на ниво који би задовољио потребе, како домаће фабрике тако и страног тржишта. Ово настојање је потпомогнуто доношењем низа нових друштвених инструмената: порез на промет ферментисаних дувана опао је са 57 на 25⁰/₁₀₀, укинут је порез на промет код индивидуалних произвођача; либерализација откупа дувана и одређивање минималних откупних цијена, чиме је дата могућност да се путем откупа стимулира производња;

— могућност обавезног проширења плантажне производње дувана код постојећих предузећа и осталих пољопривредних организација;

— у склопу општег привредног развика Црне Горе, а у смислу преко заједничког пословања дуванских предузећа и до сада су вођени извесни преговори између представника свих предузећа дувана у Црној Гори и таква акција је оцијењена да је од свестране користи и да чим прије треба радити на њеној реализацији;

— обједињена дуванска индустрија Црне Горе смјелије би могла ићи у интеграцију југословенских размјера.

Анализирајући досадашње стање производње и могућности његовог проширења здружена предузећа у јединствену цјелину дала би сљедеће користи:

1. Повећање укупне производње дувана;
2. Заједничко и потпуније коришћење производних капацитета;
3. Заједничко коришћење и усавршавање кадрова;
4. Заједничка инвестициона политика;
5. Заједнички ставови по питањима: производње, обраде, употребе и реализације сировине; откупа сировине; расподеле укупног прихода и личних доходака;

6. Смањење трошкова пословања;
7. Смањење радне снаге, административног и управног особља;
8. Типизација у производњи и обради дувана;
9. Специјализација производње; и
10. Правилније регулисање питања тржишта.

Међутим, дискусија је показала да гледишта заинтересованих није су истоветна, и да материјал који је стављен на располагање не даје довољно елемената који оправдавају интеграциони приједлог. Тако Дувански комбинат — Титиград стоји на становишту, с обзиром на предности интеграционе политике, да треба спровести потпуну интеграцију дуванских предузећа.

„Дуван“ предузеће, с обзиром на дјелатности којима се бави (продаја разних артикала) сматра да интеграција не може обухватити и њихову организацију.

Предузеће за обраду дувана у Даниловграду је заинтересовано за интеграцију у дуванској индустрији и већ су то питање разматрали и на свом Радничком савјету и на нивоу Општине и сматрају да исту треба спровести.

Предузеће у Бару има све услове да послује као самостално предузеће, али се и тамо залажу за развијање пословне сарадње са заинтересираним организацијама.

Предузеће у Бијелом Пољу, због ситуације у којој се налази, види једино рјешење свог опстанка у интеграцији, јер у истој налазе могућност финансирања процеса производње.

Овакво стање у дуванској индустрији Црне Горе говори о томе да треба озбиљно разматрати питање интеграције, при чему економско-техничка документација треба да буде основ за реализацију интеграционих планова.

На састанку је одлучено да интеграциони елаборат буде готов до 15. V 1963. године, а израдиће га Дувански комбинат — Титиград

УЧЕСТВОВАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ И ПРЕРАЂИВАЧКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ САЈМУ У НОВОМ САДУ

Пољопривредне и прерађивачке организације из Црне Горе заједнички су иступале на јубиларном XXX међународном пољопривредном сајму у Новом Саду, који је одржан у времену од 12 — 19. маја 1963. године. Своје пољопривредно-индустријске производе излагале су следеће организације:

1. Индустријска кланица и хладњача — Бијело Поље
 2. „Црногорка“, комбинат за прераду воћа — Бијело Поље
 3. Пољопривредно добро „Приморје“ — Херцег-Нови
 4. „Приморка“, предузеће за прераду маслина и воћа — Бар
- Кланица — Бијело Поље излагала је следеће производе: месне конзерве, димљено месо, кобасичарске производе, конзервирано живинско месо;

„Црногорка“: воћне сокове, сушено воће, алкохолна пића, џемове, слатко;

„Приморка“: маслиново уље, биљно уље, воћне сокове, џемове, слатко конзервиране маслине;

„Приморје“: рано поврће, алкохолна пића, саднице агрума, саднице украсног биља.

Иако овогодишњи број излагача из Црне Горе, на овој признатој међународној пољопривредној манифестацији, представља симболично учествовање наших производних и прерађивачких организација, мора се признати да су изложбени експонати побуђивали ве-

лико интересовање посетилаца Сајма, а учесници су постигли и жељени пословно комерцијални ефекат.

У оквиру Сајма отворена је била и седма по реду Национална изложба вина. Поред вина изложени су били ракија и воћни сокови. На овој приредби учествовале су и три наше организације:

1. Земљорадничка задруга „13 јул“ — Титоград
2. Пољопривредни институт — Титоград
3. „Црногорка“ — Бијело Поље.

Прве двије организације излагале су вина, док је „Црногорка“ излагала воћне сокове и ракију. Цијенећи резултат њиховог иступања кроз званична признања, изложбени узроци освојили су 4 златне медаље, 2 сребрне и 4 бронзане. По двије златне медаље припале су Пољопривредном институту и Земљорадничкој задрузи за узорке црних вина која су од стране стручне комисије оцијенена као високе квалитетна. Пољопривредном институту припала је и једна сребрна медаља за трећи узрок црног вина. Остала признања дата су комбинату „Црногорка“. Једна сребрна медаља припала је концентрату боровнице, једна бронзана сирупу боровнице, а три остале бронзане медаље дате су ракији пљивовици са различитим степеним алкохола.

М. П.

САСТАНАК САВЕЗНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ВОЋНУ МУХУ

У Дубровнику је 11. априла ове године одржан проширени годишњи састанак Савезне комисије за воћну муху (*Ceratitis capitata* Wied). Овај састанак имао је за циљ да проанализира прошлогодишњи рад на праћењу распрострањености мушице, величину причињених штета и успјех сузбијања ове врло важне карантинске штеточине.

Воћна муха је врло опасна штеточина а у првом реду за брескве и агруме, но поред њих напада и

друго воће, крушке, јапанске јабуке (каки) и смокве. Ова штеточина је у нашој земљи констатована први пут у близини Сплита 1947. године, а затим се постепено ширила и на остале терене дуж Јадранске обале.

У њеној појави и проширењу на нашој обали до сада има извјесних карактеристичности у односу на њене биолошке особине уопште. Док, на примјер, у јужној Италији причињава огромне штете на агрумима и бресквама, и има 6—7

генерација годишње, а у сјеверном има 3—4 и далеко је мање штета, докле је она код нас до сада причињела највеће штете на подручју Истре, Копра и Ријеке. На овим теренима било је случајева да извјесних година, као, на примјер, 1962, поједине партије бресака нијесу биле употребљиве за људску исхрану, већ су морале бити уништене.

У околини Сплита и Дубровника у 1962. години такође је дошло до појаве и извјесних штета од воћне мухе. За наше Црногорско приморје, гдје би, с обзиром на климатске прилике и биологију штеточине, требало очекивати најјачи напад, опажачка служба која у току љетње и јесење сезоне ради редовно већ 4—5 година, регистровала је први пут њену појаву тек 1960. године и то у Бару. Године 1961. имамо веома благу појаву штеточине у Бару и Улцињу, док је њена појава у 1962. години регистрована једино у Улцињу.

С обзиром на досад минималну појаву штеточина на Црногорском приморју, није било потребе да се предузимају неке посебне мјере у

циљу сузбијања, али је логично очекивати да ћемо и ту имати посла са њом, тим прије што се дуж наше обале (Улцињ, Бар, Котор, Тиват и Херцег-Нови), подижу плантажни засади бресака, које ова штеточина највише напада.

Због оваквог стања на састанку у Дубровнику анализиран је рад на праћењу и сузбијању штеточине у прошлој години и измијењена су искуства везана за овај проблем. Закључено је да опажачка служба треба да настави са радом и ове године у истом обиму као и претходних година, те да се прати кретање ове штеточине да се у рејонима гдје се појави у јачој форми предузму енергичне мјере сузбијања, а исто тако да се настави рад на проучавању биологије у нашим условима.

Ове године ће се код нас, на терену Приморја као и у Црмници и Титограду, радити као и претходних година на праћењу појаве, кретања и интензитета штета која наноси ова врло опасна штеточина воћа.

Инж. Сава РАДУЛОВИЋ

ПОВОДОМ УПУТСТВА О ВРШЕЊУ ИЗВЈЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ О БИЉНИМ БОЛЕСТИМА И ШТЕТОЧИНАМА

Савезна управа за заштиту биља прописала је Упутство о вршењу извјештајне службе о биљним болестима и штеточинама, које је објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ број 7 од 20 фебруара 1963. године.

Ово Упутство, објављено последице дужих припрема, има циљ да прецизира задатке, организацију рада и финансирање послова на прикупљању и сређивању података о појави и кретању болести и штеточина пољопривредног, шумског и украсног била. Спровођењем у живот Упутства, тј. организацијом и радом извјештајне службе добиће се увид у право стање на терену у односу на појаву, распрострањење и штете које проузрокују биљне болести и штеточине, што треба да послужи као основа за правовремено предузимање потребних мјера заштите

биља. На основу добијених података моћи ће се прићи реалном планирању потребних количина средстава за заштиту биља и њиховом асортиману, набавци потребних апарата за рад и уопште планском раду у заштити биља. Заштита биља, као основна пратећа грана биљне производње, интензификацијом све производње добија се већи значај. Она овим Упутством добија један законски акт, који овим важним задацима даје значајну службену форму.

Упутство је прецизирало задатке појединих органа управе, који су носиоци ове службе, па тако прије свега обухвата обавезу општинских, реских и републичких органа управе, надлежних за послове заштите биља да врше ове задатке и Савезне управе за заштиту биља да обједињује рад ове службе. Основни задаци извје-

штајне службе је да прикупља и сређује податке о величини штете проузрокованих од биљних болести и штеточина, и да даје стручна упутства за њихово сузбијање.

У Упутству је дат списак опасних и других биљних болести и штеточина за које треба прикупљати податке, али су истовремено дате могућности да се обухвате и друге болести и штеточине које би биле важне за пољопривреду и шумарство појединих подручја. Њиме је, даље, прецизирана обавеза општинских, среских и републичких органа управе надлежних за послове заштите биља, као и Савезне управе за заштиту биља да обезбиједи финансијска средства за вршење послова извјештајне службе, која проистиче из постојећих позитивних прописа из области заштите биља.

Поред осталог, уз Упутство су прописани и обрасци на којима ће се достављати извјештаји од стране општинских органа, посебно образац за пољопривредно, а посебно за шумско биље, односно за вођење картотеке.

Када се извјештајна служба устали, на основу њених података

кроз дужи период, биће могуће израдити карте распрострањености и интензитета напада појединих болести и штеточина, како за Републику тако и за федерацију, што ће бити од користи за систематски и успјешан рад у овој области, а посебно за рад прогнозне службе.

За набавку образаца потребних за рад извјештајне службе општине могу се обратити „Савременој администрацији“ — издавачко штампарском предузећу — Београд, јер их је ово предузеће штампало и већ пустило у продају.

Треба истаћи да је служба за заштиту биља веома заинтересована и дужна да има тачан увид у стање болести и штеточина на терену и у проузроковане штете, да на основу овог увида приступи планском рјешавању појединих задатака и проблема у томе смислу. Због тога поменуто Упутство има велику важност, а успјех у његовом спровођењу зависи у првом реду од народних одбора општина који, преко својих органа, треба да организују и обезбиједи ефикасан рад ове службе.

Инж. Сава РАДУЛОВИЋ